

Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (втори състав)

8 май 2024 година*

„Преюдициално запитване — Съдебно сътрудничество по гражданскоправни въпроси — Директива (ЕС) 2019/1023 — Производства по реструктуриране, несъстоятелност и опрощаване на задължения — Член 20 — Достъп до опрощаване на задължения — Член 23 — Дерогации — Член 23, параграф 4 — Изключване на определени категории задължения от опрощаването на задължения — Национална правна уредба, която изключва данъчните и социалноосигурителните вземания от опрощаването на задължения — Надлежно обоснован характер на такова изключване“

По дело C-20/23

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Tribunal da Relação do Porto (Апелативен съд Порто, Португалия) с акт от 14 декември 2022 г., постъпил в Съда на 16 януари 2023 г., в рамките на производство по дело

SF

срещу

MV,

Instituto da Segurança Social IP,

Autoridade Tributária e Aduaneira,

Cofidis SA — Sucursal em Portugal,

при участието на

José da Costa Araújo, в качеството на синдик на SF,

СЪДЪТ (втори състав),

състоящ се от: А. Prechal, председател на състава, F. Biltgen (докладчик), N. Wahl, J. Passer и M. L. Arastey Sahún, съдии,

генерален адвокат: J. Richard de la Tour,

секретар: A. Calot Escobar,

* Език на производството: португалски.

предвид изложеното в писмената фаза на производството,

като има предвид становищата, представени:

- за SF, от U. Freitas, advogado,
- за Instituto da Segurança Social IP, от A. Serrano, advogada,
- за португалското правителство, от M. Afonso Brigas, P. Barros da Costa, A. de Almeida Morgado, I. Inverno и A. Rodrigues, в качеството на представители,
- за испанското правителство, от A. Ballesteros Panizo, в качеството на представител,
- за Европейската комисия, от G. Braun, J. L. Buendía Sierra и I. Melo Samraio, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 11 януари 2024 г.,

постанови настоящото

Решение

- 1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 23, параграф 4 от Директива (ЕС) 2019/1023 на Европейския парламент и на Съвета от 20 юни 2019 година за рамките за превантивно реструктуриране, за опрощаването на задължения и забраната за осъществяване на дейност, за мерките за повишаване на ефективността на производствата по реструктуриране, несъстоятелност и опрощаване на задължения и за изменение на Директива (ЕС) 2017/1132 (Директива за реструктурирането и несъстоятелността) (ОВ L 172, 2019 г., стр. 18) и на член 16 от Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“).
- 2 Запитването е отправено в рамките на спор между SF, физическо лице в несъстоятелност (наричано по-нататък „длъжникът“), и MV, Instituto da Segurança Social IP (Институт за социално осигуряване, Португалия), Autoridade Tributária e Aduaneira (Данъчна и митническа администрация, Португалия) и Cofidis SA — Sucursal em Portugal, по повод на молба за опрощаване на задължения, подадена от длъжника в хода на образуваното спрямо него производство по несъстоятелност.

Правна уредба

Правото на Съюза

3 Съгласно съображения 78 и 81 от Директивата за реструктурирането и несъстоятелността:

„(78) Пълно опрощаване на задълженията или прекратяването на забраната за осъществяване на дейност след период, не по-дълъг от три години, не е целесъобразно при всички обстоятелства, поради което може да се наложи да бъдат въведени дерогации от това правило, които са надлежно обосновани от съображения, предвидени в националното право. Например, такива дерогации следва да бъдат въведени в случаи, когато длъжникът не е почтен или е действал недобросъвестно. Когато предприемачите не се ползват от презумпцията за почтеност и добросъвестност съгласно националното право, тежестта на доказване на тяхната почтеност и добросъвестност не следва да им създава излишни трудности или тежест за започване на производство.

[...]

(81) При наличието на надлежно обоснована причина, определена в националното право, може да бъде целесъобразно да се ограничи възможността за опрощаване на някои категории задължения. Държавите членки следва да могат да изключат обезпечените задължения от възможността за опрощаване само до размера на стойността на обезпечението, определен в националното право, а останалата част от задълженията следва да се разглежда като необезпечени задължения. В надлежно обосновани случаи държавите членки следва да могат да изключат и други категории задължения“.

4 Член 2, параграф 1, точка 10 от тази директива гласи:

„За целите на настоящата директива се прилагат следните определения:

[...]

10) „пълно опрощаване на задълженията“ означава, че принудителното изпълнение срещу предприемача на подлежащите му на опрощаване задължения е прекратено или неизплатените подлежащи на опрощаване задължения като такива са анулирани, като част от процедура, която може да включва осребряване на активи, или план за погасяване или и двете“.

5 Член 20 („Достъп до опрощаване на задължения“) от посочената директива гласи:

„1. Държавите членки гарантират, че несъстоятелните предприемачи имат достъп до поне едно производство, което може да доведе до пълно опрощаване на задълженията в съответствие с настоящата директива.

Държавите членки могат да наложат изискване извършването на търговската дейност, стопанската дейност, занаятът или професията, с които са свързани задълженията на несъстоятелния предприемач, вече да е преустановено.

2. Държавите членки, в които пълното опрощаване на задълженията зависи от частично погасяване на задълженията от предприемача, гарантират, че съответното задължение за погасяване се основава на индивидуалното положение на предприемача и по-специално е пропорционално на неговия подлежащ на запориране или разполагаем доход и активи в рамките на срока за опрощаване на задълженията, и е съобразено със справедливите интереси на кредиторите.

3. Държавите членки гарантират, че предприемачите, които са получили опрощаване на задълженията, могат да се ползват от съществуващите национални рамки, предоставящи подкрепа за дейността на предприемачите, включително достъп до подходяща и актуална информация за тези рамки“.

6 Член 23 („Дерогации“) от същата директива предвижда в параграф 4:

„Държавите членки могат да изключат определени категории задължения от опрощаването на задълженията или да ограничат достъпа до опрощаване на задължения, или да постановят по-дълъг срок за опрощаване на задължения, когато такива изключения, ограничения или по-дълги срокове са надлежно обосновани, като например в случай на:

- а) обезпечени задължения;
- б) задължения, произтичащи от или във връзка с наказателни санкции;
- в) задължения, произтичащи от деликтна отговорност;
- г) задължения във връзка със задължения за издръжка, произтичащи от семейни, родствени или брачни отношения, или от родство по сватовство;
- д) задължения, възникнали след подаването на молба за производство, водещо до опрощаване на задължения, или откриването на такова производство; и
- е) задължения, произтичащи от задължението за заплащане на разходите по производството, водещо до опрощаване на задължения“.

7 Член 34, параграф 1 от Директивата за реструктурирането и несъстоятелността гласи:

„Държавите членки приемат и публикуват до 17 юли 2021 г. законовите, подзаконовите и административните разпоредби, необходими, за да се съобразят с настоящата директива, с изключение на разпоредбите, необходими, за да се съобразят с член 28, букви а), б) и в), които се приемат и публикуват до 17 юли 2024 г., и разпоредбите, необходими, за да се съобразят с член 28, буква г), които се приемат и публикуват до 17 юли 2026 г. Те незабавно съобщават на [Европейската комисия] текста на тези разпоредби.

Те прилагат законовите, подзаконовите и административните разпоредби, необходими, за да се съобразят с настоящата директива, считано от 17 юли 2021 г., с изключение на разпоредбите, необходими, за да се съобразят с член 28, букви а), б) и в), които се прилагат от 17 юли 2024 г., и разпоредбите, необходими, за да се съобразят с член 28, буква г), които се прилагат от 17 юли 2026 г.“

- 8 В приложение на член 35 от тази директива, съгласно който тя влиза в сила на двадесетия ден след публикуването ѝ в *Официален вестник на Европейския съюз*, посочената директива е влязла в сила 16 юли 2019 г.

Португалското право

CIRE

- 9 Член 235 от Código da Insolvência e da Recuperação de Empresas (Кодекс за несъстоятелността и реструктурирането на предприятията), одобрен с Decreto-Lei № 53/2004 (Декрет-закон № 53/2004) от 18 март 2004 г. (Diário da República I, серия I-A, бр. 66 от 18 март 2004 г.), изменен с Lei № 9/2022 (Закон № 9/2022) от 11 януари 2022 г. (Diário da República, серия 1, бр. 7 от 11 януари 2022 г.) (наричан по-нататък „CIRE“), озаглавен „Общ принцип“, гласи следното:

„Ако длъжникът е физическо лице, той може да бъде освободен от задължения във връзка с несъстоятелността, които не са погасени изцяло в хода на производството по несъстоятелност или до три години след неговото приключване, при условията, посочени в настоящата глава“.

- 10 Член 242, параграф 2 от CIRE предвижда:

„Нищожно е всяко специално предимство, предоставено от длъжника или трето лице на кредитор на несъстоятелността“.

- 11 Член 245, параграф 2, буква d) от CIRE предвижда, че опрощаването на задължения не обхваща по-специално „данъчните и социалноосигурителните вземания“.

- 12 През 2022 г. Португалската република транспонира Директивата за реструктурирането и несъстоятелността със Закон № 9/2022 от 11 януари 2022 г., който не внася промяна в списъка на вземанията, изключени от опрощаване на задължения по член 245, параграф 2 от CIRE, по-специално данъчните и социалноосигурителните вземания. В този закон не се обосновава защо са изключени последните вземания.

LGT

- 13 Lei Geral Tributária (Общ данъчен закон), одобрен с Decreto-Lei № 398/98 (Декрет-закон № 398/98) от 17 декември 1998 г. (Diário da República I, серия I-A, бр. 290 от 17 декември 1998) (наричан по-нататък „LGT“), установява и определя общите принципи, от които се ръководи португалското данъчно законодателство, правомощията на данъчната администрация и гаранциите за данъчнозадължените лица.

- 14 Член 5 от LGT предвижда:

„1. Целта на данъчното облагане е да бъдат задоволени финансовите потребности на държавата и на другите публични образувания, да се утвърждават социалната справедливост, равните възможности и необходимите мерки за премахване на неравенствата при разпределянето на богатствата и на доходите.“

2. При данъчното облагане се зачитат принципите на всеобщност, равенство, законосъобразност и справедливост“.

15 Съгласно член 30, параграфи 2 и 3 от LGT:

„2. Данъчното задължение е неотменимо и неизменяемо и условията за неговото намаляване или погасяване могат да се определят само при спазване на принципа на равенство и на законосъобразност на данъчното облагане.

3. Разпоредбите на предходния параграф имат предимство пред всеки специален закон“.

Спорът в главното производство и преюдициалните въпроси

16 С решение, влязло в сила на 18 юни 2018 г., длъжникът е обявен в несъстоятелност.

17 На 23 януари 2019 г. първоинстанционният съд още в началото приема, че молбата на длъжника за опрощаване на задължения е допустима.

18 На 29 юли 2022 г. синдикът на длъжника представя окончателен доклад, според който на длъжника трябва да бъде разрешено опрощаване на задължения.

19 С решение от 3 октомври 2022 г. в приложение на член 245, параграф 2, буква d) от CIRE на длъжника е предоставено опрощаване на задължения, с изключение на данъчните и социалноосигурителните вземания.

20 Длъжникът обжалва това решение пред запитващата юрисдикция Tribunal da Relação do Porto (Апелативен съд Порто, Португалия). В подкрепа на жалбата си той изтъква, че член 245, параграф 2 от CIRE не е в съответствие с член 23, параграф 4 от Директивата за реструктурирането и несъстоятелността, тъй като, за разлика от предвиденото в последната разпоредба, изключването на данъчни и социалноосигурителни вземания от опрощаване на задълженията, не е „надлежно обоснова[о]“. Освен това изключването било пречка за постигането на преследваните с Директивата цели.

21 Тази юрисдикция констатира, че Закон № 9/2022 от 11 януари 2022 г., с който посочената директива е транспонирана в португалското право, изобщо не обосновава това изключване, и че такава обосновка не е предвидена в съответния проектозакон. Посочената юрисдикция отбелязва, че освен съмнения в съвместимостта на член 245, параграф 2 от CIRE със същата директива, тя има съмнения и по въпроса дали предвиденото в тази разпоредба изключване не представлява пречка, по-специално за постигането на целите, преследвани с Договора за функционирането на ЕС и ефективността на правото на Съюза.

22 При тези условия Tribunal da Relação do Porto (Апелативен съд Порто) решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

„1) Трябва ли член 23, параграф 4 от [Директивата за реструктурирането и несъстоятелността] да се тълкува в смисъл, че изключването на други задължения, различни от изброените в [тази разпоредба], е допустимо само когато е „надлежно обоснова[о]“?

- 2) Трябва ли възможността държавите членки да изключат определени категории задължения от опрощаването (при условие че това изключване е надлежно обосновано, както е предвидено в член 23, параграф 4 от [Директивата за реструктурирането и несъстоятелността]) да се тълкува в смисъл, че позволява на държавите членки да изключват данъчни плащания (които не са посочени в съответния член), като се поставят в привилегировано положение?
- 3) При утвърдителен отговор на тези въпроси, какви са критериите, на които трябва да отговаря такова изискване за обоснованост по смисъла на правото на Съюза [...], така че (тази обоснованост) да е съобразена с общите принципи на правото на Съюза и защитата на основните права, на които се подчиняват законодателят [на Съюза] и националният законодател [„недискриминация, основана на гражданство“ (член 18 ДФЕС) и „свобода на стопанската инициатива“ (член 16 от [Хартата]), в допълнение към основните икономически свободи на вътрешния пазар].
- 4) При отрицателен отговор на този въпрос, обхваща ли определението (по смисъла на правото на Съюза и за целите на тълкуването на [Директивата за реструктурирането и несъстоятелността]) за „задължения, произтичащи от или във връзка с наказателни санкции“ и за „задължения, произтичащи от деликтна отговорност“, и данъчните задължения, предвидени във вътрешното законодателство за транспониране на [Директивата за реструктурирането и несъстоятелността] (Закон № 9/2022 от 11 януари 2022 г.)?“.

По допустимостта на преюдициалното запитване

- 23 Испанското правителство по същество поддържа, че преюдициалното запитване е недопустимо, тъй като Директивата за реструктурирането и несъстоятелността не е приложима към делото, което е в основата на главното производство, при положение че разглежданото искане за освобождаване е подадено преди датата на влизане в сила на тази директива.
- 24 В това отношение следва да се припомни, че в рамките на въведеното с член 267 ДФЕС сътрудничество между Съда и националните юрисдикции само националният съд, който е сезиран със спора и трябва да поеме отговорността за последващото му съдебно решаване, може да прецени — предвид особеностите на делото — както необходимостта от преюдициално решение, за да може да се произнесе, така и релевантността на въпросите, които поставя на Съда. Следователно, щом като отправените въпроси се отнасят до тълкуването на правото на Съюза, Съдът по принцип е длъжен да се произнесе (решение от 22 февруари 2024 г., *Consejería de Presidencia, Justicia e Interior de la Comunidad de Madrid* и др., C-59/22, C-110/22 и C-159/22, EU:C:2024:149, т. 43 и цитираната съдебна практика).
- 25 Оттук следва, че въпросите относно правото на Съюза се ползват с презумпция за релевантност. Съдът може да откаже да се произнесе по отправеното от национална юрисдикция преюдициално запитване само ако е съвсем очевидно, че исканото тълкуване на норма от правото на Съюза няма никаква връзка с действителността или с предмета на спора в главното производство, когато проблемът е от хипотетично естество или още когато Съдът не разполага с необходимите данни от фактическа и правна страна, за да

бъде полезен с отговора на поставените му въпроси (решение от 22 февруари 2024 г., *Consejería de Presidencia, Justicia e Interior de la Comunidad de Madrid* и др., C-59/22, C-110/22 и C-159/22, EU:C:2024:149, т. 44 и цитираната съдебна практика).

- 26 Освен това, видно от член 35, Директивата за реструктурирането и несъстоятелността е влязла в сила на 16 юли 2019 г. По-нататък, член 34, параграф 1 от тази директива предвижда, че държавите членки приемат, публикуват и прилагат до 17 юли 2021 г. законите, подзаконовите и административните разпоредби, които са необходими, за да се съобразят по-специално с член 23 от посочената директива. От това следва, че считано от последната дата, държавите членки са били длъжни по силата на член 288, трета алинея ДФЕС да осигурят пълното действие на член 23 (вж. в този смисъл решение от 2 септември 2021 г., Комисия/Германия (Транспониране на Директиви 2009/72 и 2009/73), C-718/18, EU:C:2021:662, т. 118 и цитираната съдебна практика).
- 27 В случая решението за опрощаване на задължения, което е предмет на спора в главното производство, е прието на 3 октомври 2022 г. Следователно към тази дата съдът, приел това решение, е бил длъжен да го вземе при пълно спазване на целите и задълженията, определени в Директивата за реструктурирането и несъстоятелността, за да се съобрази с член 288, трета алинея ДФЕС.
- 28 Тази преценка не се поставя под въпрос от факта, че молбата за опрощаване на задължения, по която е постановено това решение, е подадена преди датата на влизане в сила на посочената директива. Всъщност съгласно член 23, параграф 4 от Директивата за реструктурирането и несъстоятелността предвижда възможността държавите членки да изключат определени категории задължения от опрощаването на задължения, да ограничат достъпа до опрощаване на задължения или да постановят по-дълъг срок за опрощаване, при условие че тези дерогации от опрощаването на задължения са надлежно обосновани. Доколкото очертава свободата на преценка на държавите членки при приемането на тези дерогации, това изискване за обосноваване следва да се прилага и когато молбите за опрощаване на задължения са подадени преди влизането в сила на тази директива, но решението по тях е взето след изтичането на срока за нейното транспониране.
- 29 Следователно Директивата за реструктурирането и несъстоятелността се прилага към спора в главното производство и преюдициалното запитване е допустимо.

По преюдициалните въпроси

По първия въпрос

- 30 С първия си въпрос запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали член 23, параграф 4 от Директивата за реструктурирането и несъстоятелността трябва да се тълкува в смисъл, че изключване от опрощаването на задължения на определена категория задължения, различна от изброените в тази разпоредба, е възможно само ако е „надлежно обосновано“.
- 31 В това отношение преди всичко следва да се приеме, че съдържащият се в тази разпоредба списък на определени категории задължения е въведен с израза „като например в случай на“ и че изрази със същото значение са използвани в текста на тази разпоредба на

- останалите езици, включително в този на разпоредбата на португалски език. При това положение от текста на същата разпоредба е видно, че определените в нея категории задължения не са изчерпателно изброени (вж. в този смисъл решение от 11 април 2024 г., Agencia Estatal de la Administración Tributaria (Изключване на публичните вземания от опрощаването на задължения), C-687/22, EU:C:2024:287, т. 37).
- 32 Буквалното тълкуване на член 23, параграф 4 от Директивата за реструктурирането и несъстоятелността, съгласно което съдържащият се в тази разпоредба списък не е изчерпателен, а примерен, се потвърждава от съображение 81 от тази директива, от което е видно, че законодателят на Съюза е счел, че „[в] надлежно обосновани случаи държавите членки следва да могат да изключат и други категории задължения“ (решение от 11 април 2024 г., Agencia Estatal de la Administración Tributaria (Изключване на публичните вземания от опрощаването на задължения), C-687/22, EU:C:2024:287, т. 38).
- 33 От това следва, че този член 23, параграф 4 трябва да се тълкува в смисъл, че съдържащият се в него списък на определени категории задължения не е изчерпателен и че в надлежно обосновани случаи държавите членки имат възможността да изключат от опрощаването на задължения определени категории задължения, различни от изброените в тази разпоредба (решение от 11 април 2024 г., Agencia Estatal de la Administración Tributaria (Изключване на публичните вземания от опрощаването на задължения), C-687/22, EU:C:2024:287, т. 39).
- 34 Освен това, като се има предвид, че законодателят на Съюза изрично обвързва упражняването на посочената възможност, предоставена на държавите членки с този член 23, параграф 4, с условието тези изключения да бъдат „надлежно обосновани“, Съдът постановява, че когато националният законодател приема такива дерогации, основанията за тях трябва да произтичат от националното право или от довелото до тях производство, като тези основания трябва да преследват легитимен обществен интерес (решение от 11 април 2024 г., Agencia Estatal de la Administración Tributaria (Изключване на публичните вземания от опрощаването на задължения), C-687/22, EU:C:2024:287, т. 42).
- 35 На следващо място, както съображение 78 от Директивата за реструктурирането и несъстоятелността, в което са посочени дерогациите, „надлежно обосновани от съображения, предвидени в националното право“, така и съображение 81 от тази директива, в което е упомената „надлежно обоснована причина, определена в националното право“, дават възможност да се приеме, че законодателят на Съюза е счел, че е достатъчно да са спазени условията, предвидени за тази цел в различните национални правни системи (решение от 11 април 2024 г., Agencia Estatal de la Administración Tributaria (Изключване на публичните вземания от опрощаването на задължения), C-687/22, EU:C:2024:287, т. 43).
- 36 Накрая, важно е да се уточни, както по същество отбелязва генералният адвокат в точка 42 от заключението си, че Директивата за реструктурирането и несъстоятелността не изисква изключването от опрощаването на задължения на определена категория задължения да е обосновано в самия акт за транспониране на тази директива.
- 37 Всъщност, както бе отбелязано в точка 34 от настоящото решение, от посочената директива става ясно, че обосновката, която трябва да предвиди държава членка в подкрепа на изключване като разглежданото в главното производство, следва да произтича или от довелото до изключването производство, или от националното право. Така, що се отнася до първата хипотеза, когато съгласно националното право подготвителните работи, преамбюлт и изложението на мотивите на законодателните или подзаконовите актове са

неразделна част от тях или са релевантни за тълкуването им и съдържат обосновка на изключването от опрощаването на задължения на определена категория задължения, следва да се приеме, че тази обосновка съответства на изискванията на член 23, параграф 4 от същата директива (вж. в този смисъл решение от 11 април 2024 г., *Agencia Estatal de la Administración Tributaria* (Изключване на публичните вземания от опрощаването на задължения), C-687/22, EU:C:2024:287, т. 54). Освен това, що се отнася до втората хипотеза, тази обосновка може да бъде и в разпоредби на националното право, различни от разпоредбите, съдържащи това изключване, като например национална конституционна, законодателна или подзаконова разпоредба.

- 38 В случая, от преписката, с която разполага Съдът, от една страна, е видно, че член 103, параграф 1 от *Constituição da República Portuguesa* (Конституция на Португалската република) предвижда, че данъчната система цели да задоволи финансовите потребности на държавата и на другите публични образувания и да разпредели справедливо приходите и богатствата, а от друга страна, че в членове 5 и 30 от *LGT* са изложени правила и принципи, обосноваващи изключването на данъчните и социалноосигурителните вземания от опрощаване на задължения, като например задоволяването на финансовите потребности на държавата, насърчаването на социалната справедливост и равните възможности, както и необходимите мерки за премахване на неравенствата при разпределянето на богатствата и на доходите, при спазване на принципите на всеобщност, равенство, законосъобразност, справедливост и неотменимост на данъчните задължения. Следователно a priori е ясно, че в португалското право това изключване е обосновано. Все пак запитващата юрисдикция, която единствена е компетентна да тълкува и прилага националното право, следва да прецени дали посоченото изключване е надлежно обосновано съгласно националното право.
- 39 С оглед на изложеното дотук на първия въпрос следва да се отговори, че член 23, параграф 4 от Директивата за реструктурирането и несъстоятелността трябва да се тълкува в смисъл, че изключване от опрощаването на задължения на определена категория задължения, различна от изброените в тази разпоредба, е възможно само ако е надлежно обосновано съгласно националното право.

По втория въпрос

- 40 С втория си въпрос запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали член 23, параграф 4 от Директивата за реструктурирането и несъстоятелността трябва да се тълкува в смисъл, че държавите членки имат възможността да изключат от опрощаването на задължения някои определени категории задължения, каквито са данъчните и социалноосигурителните вземания, и по този начин да им предоставят привилегирован статут.
- 41 За да се отговори на този въпрос, от една страна, следва да се припомни, че както личи от точка 33 от настоящото решение, тази разпоредба трябва да се тълкува в смисъл, че съдържащият се в нея списък на определени категории задължения не е изчерпателен и че в надлежно обосновани случаи държавите членки имат възможността да изключат от опрощаването на задължения определени категории задължения, различни от изброените в тази разпоредба.

- 42 От друга страна, що се отнася до свободата на преценка, с която разполагат държавите членки при упражняването на тази възможност, Съдът констатира, че нито Директивата за реструктурирането и несъстоятелността, нито подготвителните работи по приемането ѝ съдържат елементи, които могат да потвърдят тезата, че с оглед на вътрешната съгласуваност на изрично посочените в член 23, параграф 4 от тази директива категории задължения, законодателят на Съюза е възнамерявал да ограничи свободата на преценка на държавите членки по отношение на изключването от опрощаването на задължения на категории вземания, различни от изброените в тази разпоредба, каквито са данъчните и социалноосигурителните вземания. Напротив, от тези подготвителни работи е видно по-специално, че законодателят е изразил намерението си да остави на държавите членки известна свобода на преценка, за да могат при транспонирането на посочената директива в националното си право да вземат предвид икономическото положение и националните правни структури (вж. в този смисъл решение от 11 април 2024 г., *Agencia Estatal de la Administración Tributaria* (Изключване на публичните вземания от опрощаването на задължения), C-687/22, EU:C:2024:287, т. 40).
- 43 Освен това изключването от опрощаването на задължения на вземания, каквито са данъчните и социалноосигурителните вземания, може да бъде надлежно обосновано. Всъщност не всички вземания са от едно и също естество, кредиторите нямат едно и също качество и събирането на тези вземания може да има специфични цели. Така с оглед на естеството на данъчните и социалноосигурителните вземания и целта на събирането на данъци и социални осигуровки държавите членки могат с основание да приемат, че публичните институционални кредитори не са, от гледна точка на събирането на съответните вземания, в положение, сходно с това на кредиторите от търговския или частния сектор. При тези обстоятелства възможността от опрощаването на задължения да се изключат данъчните и социалноосигурителните вземания не означава да се даде неоснователно предимство на публичните институционални кредитори пред другите кредитори, за които не е предвидено такова изключване.
- 44 Следователно член 23, параграф 4 от Директивата за реструктурирането и несъстоятелността не ограничава свободата на преценка, с която разполагат държавите членки по отношение на избора на категориите задължения, различни от изброените в тази разпоредба, които възнамеряват да изключат от опрощаването на задължения (вж. в този смисъл решение от 11 април 2024 г., *Agencia Estatal de la Administración Tributaria* (Изключване на публичните вземания от опрощаването на задължения), C-687/22, EU:C:2024:287, т. 41).
- 45 С оглед на изложеното по-горе на втория въпрос следва да се отговори, че член 23, параграф 4 от Директивата за реструктурирането и несъстоятелността трябва да се тълкува в смисъл, че държавите членки имат възможността да изключат от опрощаването на задължения някои определени категории задължения, каквито са данъчните и социалноосигурителните вземания, и по този начин да им предоставят привилегирован статут, при условие че такова изключване е надлежно обосновано съгласно националното право.

По третия въпрос

- 46 С третия си въпрос запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали проверката за надлежна обоснованост на изключването от опрощаване на задължения на определена категория задължения, което държава членка е въвела в своя национален

правен ред, трябва да се извърши с оглед по-специално на принципа на недопускане на дискриминация, основана на гражданство, предвиден в член 18 ДФЕС, на свободата на стопанска инициатива, закрепена в член 16 от Хартата, както и на основните икономически свободи на вътрешния пазар.

- 47 В това отношение следва да се припомни, че духът на сътрудничество, който трябва да ръководи развитието на преюдициалното производство, налага националната юрисдикция да изложи в акта за преюдициално запитване точните причини, поради които смята, че за решаването на отнесеня пред нея спор е необходим отговор на въпросите ѝ относно тълкуването на някои разпоредби от правото на Съюза (решение от 28 ноември 2023 г., *Commune d'Ans*, C-148/22, EU:C:2023:924, т. 43 и цитираната съдебна практика).
- 48 Съгласно постоянната съдебна практика, в рамките на сътрудничеството между Съда и националните юрисдикции необходимостта да се даде тълкуване на правото на Съюза, което да е от полза за националния съд, изисква последният да спазва стриктно изискванията относно съдържанието на преюдициалното запитване, посочени изрично в член 94 от Процедурния правилник на Съда (решение от 28 ноември 2023 г., *Commune d'Ans*, C-148/22, EU:C:2023:924, т. 44 и цитираната съдебна практика).
- 49 Така съгласно член 94, буква в) от Процедурния правилник е необходимо преюдициалното запитване да съдържа изложение на причините, поради които запитващата юрисдикция има въпроси относно тълкуването на някои разпоредби на правото на Съюза, както и установената от нея връзка между тези разпоредби и националното законодателство, приложимо в главното производство (решение от 28 ноември 2023 г., *Commune d'Ans*, C-148/22, EU:C:2023:924, т. 46 и цитираната съдебна практика).
- 50 В случая се налага изводът, че актът за преюдициално запитване не съдържа данни, от които може да се разбере каква връзка установява запитващата юрисдикция между разпоредбите на правото на Съюза, чието тълкуване иска, и приложимото към спора в главното производство национално законодателство.
- 51 При това положение третият въпрос е недопустим.

По четвъртия въпрос

- 52 Предвид отговорите, дадени на първия и втория въпрос, не следва да се отговаря на четвъртия въпрос.

По съдебните разноски

- 53 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (втори състав) реши:

- 1) Член 23, параграф 4 от Директива (ЕС) 2019/1023 на Европейския парламент и на Съвета от 20 юни 2019 година за рамките за превантивно реструктуриране, за опрощаването на задължения и забраната за осъществяване на дейност, за мерките за повишаване на ефективността на производствата по реструктуриране, несъстоятелност и опрощаване на задължения и за изменение на Директива (ЕС) 2017/1132 (Директива за реструктурирането и несъстоятелността),

трябва да се тълкува в смисъл, че

изключване от опрощаването на задължения на определена категория задължения, различна от изброените в тази разпоредба, е възможно само ако е надлежно обосновано съгласно националното право.

- 2) Член 23, параграф 4 от Директива 2019/1023

трябва да се тълкува в смисъл, че

държавите членки имат възможността да изключат от опрощаването на задължения някои определени категории задължения, каквито са данъчните и социалноосигурителните вземания, и по този начин да им предоставят привилегирован статут, при условие че такова изключване е надлежно обосновано съгласно националното право.

Подписи